

Verslag

Werkconferentie 'Science advice on public health at national and European level'

Den Haag, 29 September 2005

De Gezondheidsraad is sinds twee jaar doende om contacten met Europese zusterorganisaties te verstevigen om zo te komen tot een Europees netwerk van nationale adviesorganen op het gebied van *public health*. Dit initiatief is genomen in samenwerking met de Hoge Gezondheidsraad België. Reden voor dit initiatief zijn de grote voordelen van een meer gezamenlijke aanpak van advisering aan nationale maar ook Europese overheden. Zo kan door transnationale samenwerking dubbel werk worden voorkomen (er wordt in veel landen over dezelfde gezondheidsvraagstukken geadviseerd), kan efficiënter gebruik worden gemaakt van beschikbare wetenschappelijke kennis en topexperts en wordt eensgezind beleid binnen de Europese landen ondersteund.

Werkconferentie

In het kader van deze ontwikkeling werd op 29 september 2005, voorafgaand aan de jaarlijkse Gezondheidsraadlezing, een werkconferentie gehouden waarbij vertegenwoordigers van Europese en Nederlandse organisaties op het gebied van *public health* aanwezig waren¹.

¹ Bij de werkconferentie waren de volgende organisaties vertegenwoordigd: het Institute of Medicine (US), de Europese Commissie, de wetenschappelijke commissie van de European Food Safety Authority, de European Academies' Science Advisory Council, het European Centre for Disease Prevention and Control, de Federation of European Academies of Medicine, de Wereldgezondheidsorganisatie Europa, de European Medical Research Council, de Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschappen, de Raad voor Gezondheidsonderzoek, ZonMw, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De werkconferentie getiteld *Science advice on public health at national and European level* werd voorgezeten door prof. dr André Knottnerus, voorzitter van de Gezondheidsraad. Speciale gast tijdens was prof. Harvey Fineberg van het Amerikaanse Institute of Medicine, te beschouwen als de Amerikaanse Gezondheidsraad. Het doel van de werkconferentie was het op een open en informele manier van gedachten wisselen over verbeteringen in de wetenschappelijke advisering in Europa op het gebied van *public health* en om suggesties te krijgen voor het opzetten van een Europees netwerk van adviesorganen.

In de catacomben van de Nieuwe Kerk te Den Haag bogen de aanwezigen zich onder andere over de volgende vragen:

- Zijn het nationale en het Europese beleid gebaat bij versterking van de wetenschappelijke advisering binnen Europa?
- Heeft u suggesties voor de invulling van samenwerking tussen nationale adviesorganen binnen Europa?
- Wat is uw visie op de relatie tussen nationale adviesorganen en adviesorganen op Europees niveau?

De sprekers

De ochtend werd ingeleid door drie sprekers die hun eigen visie op de behoefte aan wetenschappelijke advisering in Europa verwoordden.

De eerste spreker was Peter Wagstaffe, hoofd van de afdeling Risk Assessment van het directoraat-generaal Health and Consumer Protection van de Europese Commissie. Hij begon met een overzicht van de formele structuur van wetenschappelijke advisering in Europa. De wetenschappelijke commissies voorzien de Europese Commissie van wetenschappelijk advies omtrent gezondheidsvraagstukken. Deze commissies zijn onafhankelijk, hebben een transparante werkwijze en bestaan uit topwetenschappers binnen Europa. Naast deze commissies ontstaan steeds meer organisaties die zich bezighouden met formele advisering op specifieke terreinen. Volgens Wagstaffe is er een duidelijke behoefte aan coördinatie van wetenschappelijke advisering en samenwerking tussen de adviesorganen in Europa. Er zouden dan minder vaak tegenstrijdige wetenschappelijke adviezen uitgebracht worden, schaarse wetenschappelijke kennis kan gedeeld worden, en werkprogramma's kunnen worden uitgewisseld. Naast wetenschappelijke advisering is er volgens Wagstaffe ook behoefte aan signalering van nieuwe risico's en voorlopige risicobepaling. De Europese Commissie zou dan sneller maatregelen kunnen nemen wanneer dat noodzakelijk is.

De tweede spreker tijdens de werkconferentie was Fiona Steiger, vertegenwoordiger van de European Academies' Science Advisory Council (EASAC). EASAC is een samenwerkingsverband van nationale academies van

wetenschappen dat onafhankelijk gevraagd en ongevraagd advies verzorgt ten behoeve van beleid binnen Europa. EASAC voorziet onder meer het Europees Parlement van wetenschappelijk advies. Steiger legde in haar presentatie de nadruk op de noodzaak van onafhankelijke advisering.

Na deze Europese sprekers gaf prof. Harvey Fineberg, voorzitter van het Amerikaanse Institute of Medicine, zijn visie op wetenschappelijke advisering in Europa. Hij noemde de situatie in Europa in vergelijking met die in Amerika complex. Het zal volgens Fineberg een fikse klus zijn uit te zoeken wat de taken en capaciteiten zijn van alle nationale organisaties die werkzaam zijn op het gebied van wetenschappelijke advisering in Europa. Verder wees hij op de discrepantie tussen de wensen van de adviesvragers en de mogelijkheden van de adviesgevers. Wetenschappelijke advisering vergt vaak een lange tijdspanne terwijl beleidsmakers gebaat zijn bij snelle advisering, vooral bij nieuwe en zich ontwikkelende risico's. Adviesorganen zouden meer op deze behoefte moeten kunnen insprijngen en desgewenst ook snel en beknopt advies moeten kunnen geven. Natuurlijk blijft er daarnaast ook altijd behoefte aan diepgaande adviezen die langere tijd vergen. Tot slot wees Fineberg erop dat adviesorganen meer educatieve taken richting de burgers krijgen. Met deze mogelijkheid het publiek voor te lichten wordt het draagvlak voor de adviezen aan de beleidsmakers groter. Dhr Fineberg ziet dit als een positieve ontwikkeling.

Reacties

Ook de overige aanwezigen kregen de mogelijkheid om te reageren op de vragen die deze ochtend centraal stonden. Dr Gudjon Magnusson van de Wereldgezondheidsorganisatie wees op een aantal belangrijke gezondheidsvraagstukken zoals obesitas en de inname van grote hoeveelheden alcohol, zout, suiker en vet. Dergelijke kwesties spelen in heel Europa en zouden zich goed lenen voor gezamenlijke advisering. Verder prees hij het initiatief van de Nederlandse Gezondheidsraad en de Hoge Gezondheidsraad België om een overzicht van Europese adviesorganen te gaan samenstellen.

Dr Marc Sprenger van het European Centre for Disease Prevention and Control beaamde dat gezondheidsproblemen die in verschillende landen spelen, gebaat zijn bij een gezamenlijke aanpak. Wel vond hij het belangrijk dat een eventuele nieuwe organisatie of samenwerkingsverband complementair is aan de al bestaande organisaties. De toegevoegde waarde, de taken en het doel van een nieuwe organisatie zouden duidelijk omschreven moeten worden.

De vice-voorzitter van de wetenschappelijke commissie van de European Food Safety Authority, Dr Ada Knaap, wees erop dat op dit moment uit een grote groep Europese wetenschappers toch vaak dezelfde personen worden gevraagd voor adviesactiviteiten. Hierdoor bereiken commissies vaak wel consensus, maar blijven buiten commissies vaak afwijkende standpunten bestaan. Dit is niet goed voor de acceptatie van adviezen en zou voorkomen moeten worden.

Kevin McCarthy, vertegenwoordiger van het directoraat-generaal Research van de Europese Commissie was zeer te spreken over het initiatief van de Gezondheidsraad. Het sluit goed aan bij de wens die zijn directoraat al langer koestert om meer dwarsverbanden tussen wetenschap en beleid aan te leggen. In het zesde en zevende kaderprogramma is het stimuleren van dergelijke samenwerking één van de hoofdthema's.

Conclusie

Voorzitter Knottnerus kon tot zijn genoegen concluderen dat alle aanwezigen van de werkconferentie positief staan tegenover het initiatief om een sterkere samenwerking tussen nationale adviesorganen in Europa op het gebied van *public health* te bewerkstelligen.

Suggesties die gedurende de werkconferentie zijn gegeven betreffen een stapsgewijze ontwikkeling van het Europese samenwerkingsverband met afstemming ten opzichte van al bestaande Europese instituties, het kiezen van enkele belangrijke onderwerpen om gezamenlijke advisering mee te starten en het zoveel mogelijk aanpassen van de snelheid van advisering aan de voor het beleid relevante snelheid.

De Gezondheidsraad zal, samen met de Hoge Gezondheidsraad België, verdere stappen ondernemen om een Europees netwerk van nationale adviesorganen op het gebied van *public health* op te zetten. Hiertoe zal in 2006 een eerste bijeenkomst worden georganiseerd waarvoor nationale adviesorganen in Europa worden uitgenodigd.